

ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ КЛЮЧОВИХ ФУНКЦІЙ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК ДЕРЖАВНОГО ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Володимир Володимирович СТОРОЖЕНКО,

*здобувач Науково-дослідного інституту
публічного права*

Одним із ключових теоретичних аспектів, який відображає практичне призначення діяльності Служби безпеки України як державного правоохоронного органу спеціального призначення є його функції. Зауважимо, що Закон України «Про Службу безпеки України» на сьогоднішній день не містить окремих норм, які б виділяли функції діяльності СБУ. Водночас, з огляду на завдання покладені на Службу та положення нормативно-правових джерел, що регламентують її діяльність в різних сферах, можна виділити декілька ключових функцій відомства як державного правоохоронного органу спеціального призначення:

- функція припинення правопорушень. Дана функція характеризує активну діяльність СБУ та її службовців по відношенню до фактів вчинення відповідними особами протиправних дій (адміністративних та кримінальних правопорушень), протидія яким входить до сфери відання органу. В рамках цієї функції застосовуються заходи, засоби та операції, спрямовані на негайне припинення правопорушень, тобто вчинення активних дій із визначення складу останнього та виявлення особи, яка відповідні протиправні дії вчиняє. До системи цих засобів, заходів та операцій, зокрема, відноситься застосування зброї, спеціальних засобів, затримання осіб, які вчинили правопорушення тощо. Ключовою відмінністю функції припинення є те, що в рамках неї допускаються найбільш суворі обмеження прав і свобод людини і громадянина, заради забезпечення миру та безпеки в державі;

- функція попередження правопорушень. Сутність попередження правопорушень полягає у недопущенні доведення протиправних дій до логічного кінця та настання відповідних негативних наслідків. Діяльність спрямована на роботу із процесом вчинення адміністративного, кримінального проступку чи злочину, а не кінцевим результатом. Зміст попереджувальної функції в роботі СБУ найбільш яскраво виражено у діяльності органу, як суб'єкту ОРД. Відповідно до закону «Про оперативно-розшукову діяльність» підставами для проведення оперативно-розшукової діяльності, зокрема, є: наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про: а) кримінальні правопорушення, що готуються; б) осіб, які готують вчинення кримінального правопорушення; в) осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання; г) осіб безвісно відсутніх; ґ) розвідувально-підривну діяльність спецслужб

іноземних держав, організацій та окремих осіб проти України; д) реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну працівників суду і правоохоронних органів у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, з метою створення необхідних умов для належного відправлення правосуддя; співробітників розвідувальних органів України у зв'язку із службовою діяльністю цих осіб, їх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності тощо [1];

- функція планування. Як напрям діяльності СБУ планування пов'язано із визначенням стратегічних і тактичних кроків попередження, припинення та запобігання правопорушенням, що найбільше відповідають соціально-політичній, економічній та безпековій ситуації в конкретний момент часу. Плани можуть мати глобальний характер та встановлюватись на рівні діяльності СБУ в цілому, а також локальний – визначаючи лінію роботи окремих органів та підрозділів Служби;

- функція прогнозування. В роботі СБУ як державного правоохоронного органу спеціального призначення прогнозування передбачає систематичний аналіз інформації про стан безпеки і захищеності державних інтересів, а також появу і розвиток нових ризиків в зазначеній сфері. На підставі даного аналізу формуються прогнози щодо негативного впливу відповідних тенденцій, окремих факторів, суб'єктів чи об'єктів, а також необхідні заходи боротьби з ними.

Таким чином, проведений аналіз дає змогу констатувати, що саме вказані функції найбільш змістовно та повно характеризують практичний зміст діяльності Служби безпеки України як державного правоохоронного органу спеціального призначення. Суттєвим недоліком на теоретичному та практичному рівні є те, що відповідні функції не віднайшли законодавчого закріплення, а відтак дана прогалина потребує усунення.

Список використаних джерел:

1. Про оперативно-розшукову діяльність: закон від 18.02.1992 №2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №22. Ст.303.
2. Про Служби безпеки України: закон від 25.03.1992 №2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №27. Ст.382.
3. Про національну безпеку України: закон від 21.06.2018 №2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. №31. Ст.241.
4. Про розвідку: закон від 17.09.2020 №912-IX. *Офіційний вісник України*. 2020. №86. Ст.2761.
5. Про оперативно-розшукову діяльність: закон від 18.02.1992 №2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. №22. Ст.303.
6. Про контррозвідувальну діяльність: закон від 26.12.2002 №374-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №12. Ст.89.